

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DÍJAK: Egész évre 8 kor. Félre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. előjárónak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadó: **B E T E G H P Á L.**

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérrel költségteljes. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyitási díj 1 kor. Hirdetés és nyitási díja előre fizetendő. — Hirdetéseket a lap részére elfogad minden hirdetői iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvnyomdája és könyvkötészete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. Kéziratok nem adnak vissza.

Maradiság a vidéken.

Ha kissé körültekintünk, észre fogjuk venni, hogy a vidék csak nagyon csekély mértékben halad. Ennek magyarázatát első sorban ott kell keresnünk, hogy manapság mindenki a fővárosba törekszik, a hol érvényesülni akar s ha erre semmikép nincs módja, szükségleteinek fedezésére a fővárosba fordul, abból indulván ki, hogy a fővárosban olcsóbban vásárolhat, mert ott nagyobb a konkurencia.

A fővárosból szerzik be a családok divatcikkeiket és csak azt tartják szépnek, izlésesnek, viselhetőnek, a mi a fővárosból kerül ki. Valóságos versengést folytatnak a vidéki előkelő családok nőtagjai, hogy egy-egy ruhadarabjuk kiállítás tekintetében egyedül álljon és ahhoz hasonló ruhadarabja ne legyen senkinek se.

Ezt a versenyt természetesen a vidék kereskedelme sinylí meg.

Minden téren sajnálattal kell tapasztalunk, hogy a vidék nem pártfogolja a vidéket és tömjenez valóságos majomszeretettel mindent, a mi fővárosi.

Nem csodálható tehát, hogy a vidék nem érvényesülhet és a maradiság kárhuzatos járma alatt nyög. Nem lüktet vér a vidéki társadalomban, mintha örök álmát aludná.

Egy-két nagy város életképes és munkabíró társadalmától eltekintve, a vidéki városokban nincs együttműködés, nincs semmiféle, vagy csak elenyészően kevés társadalmi mozgalom.

Leginkább szenvednek a vidék közömbösége által a vidéki színtársulatok, ezeknek alig van publikumuk, nemkülönben a vidéki sajtó is mostoha gyermeke a vidéknek, nem méltányolja és pártfogolja kellőképp. A csekély számú jótékony intézetek megfelelő számú tagok hiányában, vagy egyenlenségek miatt nem vergődhetnek zöld ágra.

Ezek a körülmények nagyobb szabású akció megindítását követelik.

A főváros eszkluzivitását bizonyos irányban be kellene szüntetni s több intézmény decentralizációja által oda kellene hatni, hogy a vidék kereskedelme és ipara, egyáltalában közgazdasági élete nagyobb arányokat öltene, mi által elősegítenék a vidék vagyonosodását és e javu-

lás már magában rejtene a társadalmi téren való jobb viszonyok bekövetkezését is.

Nagy nemzetgazdasági feladat vitetnék közelebb megoldásához, ha a vidék társadalmi élete élénkebbé válnék, a lakosok köztevékenysége fokoztatnék s ne lenne kénytelen minden vidéki a fővárosba kivándorolni, a hol ugyan a kereskedelem és ipar központja van, de a vidékről odaszármazó sok munkaerő és tehetség nem találhat mind elhelyezést.

Az intéző körök figyelme régóta kiterjed a vidék mostoha gazdasági és társadalmi életére. Nagyon jól tudják, hogy a főváros főleg képviselni van hivatva az ország gazdasági erejét, maga az az erő azonban tulnyomólag nagyobb részében kell hogy a vidéken produkáltassék.

Minden ország annyit jelent, a mennyit fővárosa reprezentál, csak édes hazánkban emelkedett a főváros az utolsó évtizedekben — nem mondjuk, épen a vidék rovására — de határozottan nagyobb mértékben a vidék fejlődéséhez és gazdasági erejéhez képest.

Föltétlenül szükséges tehát, hogy a társadalmi intézmények egy részében, egy a szorosan vett társadalmi, az ipari és kereskedelmi, mint a művészetiekben drecztralizációt vigyenek keresztül, a melynek célja lenne a vidéki életbe új lüktető erőt, impulzust kezdeményezésekre adni, mert a vidéken minden téren sok a tehetség, a mely itt a szükre huzott társadalmi korlátok közt érvényesülésre nem talál alkalmat.

Nem a főváros rovására kívánunk a vidék részére is valamit, hanem meg vagyunk győződve arról, hogy a mit illetén módon a fővárostól kapni fogunk, azt a vidéken eddig parlagon heverő szellemi és anyagi tőke felhasználásával busás kamattal adjuk vissza.

A magyar Brassó. E zimmal a „Magyarország” nagyfontosságú indítványt közölt esztörtöki számában. A czikk bevezetésében ismerteti egy kis részt az újabb keletű szász viselkedéseknek és statisztikai adatokkal bizonyítja a magyar faj erősítésére irányuló indítványát. Erre nézve a következőket írja: „Brassó Magyarországnak délkeleti sarkának kulcsa. Csomópontja négy vasúti vonalnak. Vidéki iparszavárosaink között az első helyek egyikét foglalja el. Intelligenciája az ott főlhalmozott kultúrintézményeknél fogva oly hatalmas, hogy azzal az erdélyi részekben csak Kolozsvár versenyezhet. Termé-

szeti szépségei, nagyszerű történelmi emlékei csak emelik jelentőségét. 1891-ben 30,739 lakosa közül a relativ többség 10,441 magyar, míg 9578 német, 9758 román. A katolikus németység a magyarokkal tart s száznak csak a 8399 ág. evangélikus nevezhető, de még ebből is le kell vonnunk vagy 1000 magyar evangélikust. Tehát alig több 7000-nél a szász elem Brassóban s mégis azt látjuk, hogy föltétlenül uralkodik mindenütt. Minden községi intézményben ők az intézkedők, a város által föntartott iskolákban csak szász nyer mint tanító vagy tanár alkalmazást. Gyűlölnék mindent, a mi magyar s készek halálos ellenségükkel, az oláhhval is szövetségzni, csak hogy a magyar elemet elnyomhassák. Ezen változtatni kell! A magyarságnak meg kell szereznie Magyarországnak délkeleti szegletét, hogy lábát ott megvetve, ismét egy védőgátat emeljen az Erdélyben folyó elnemzetiellenes procezzusának, Brassóban a magyarságot erősíteni kell — ez nem parikularizmus, hanem állami érdek. Nem akarok e helyen rámutatni bajaink kuffejére, — hanem csak oly intézkedéseket ajánlok, melyeket a magyar kormány és törvényhozás könnyen létesíthet. Ilyenek volnának:

1. Brassómegeye beolvasztása Háromszékmegeyébe Brassóval mint megyei székhellyel. Ez által a csak 86,777 lakosságú Brassómegeye és a 130,008 lakosságú, Háromszékmegeye oly törvényhatósággá alakulna, mely 216,785 lakóval bírna, tehát még sokkal kevesebb, mint Pest, Bács, Temes, Torontál, Somogy stb. vármegyék. Ebből a 216 ezernyi lakosságból magyar volna 136,895, míg oláh 48166 s szász csak 28,358. Természetes következménye volna ennek, hogy a megyei törvényhatóság tulnyomó részben magyar-székelvekből állana s a brassói szászok elveszíténék azon támaszukat, melyet a mai szászjelleget Brassómegeyében bírnak. Az ilyképen megnagyobbított Háromszékmegeye magyar tisztikara tövös befolyást gyakorolna Brassó városára is s központját képezné a brassói magyarságnak. Végre az egyesülés által nagy pénzügyi teher vetetnék le a szegény háromszéki székelvekről. 2. Királyi tábla volna szervezendő Brassóban, melyhen a jelenlegi Brassó-, Háromszék-, K.-Küküllő-, Fogaras- és Szebenmegeyék területé tartozhatnék. 3. Állami közkörház állítatnék föl Brassóban, melynek orvosi kara a kolozsvári egyetem kitünőbb fiatal erőiből volna szervezendő. 4. Az országnak immár nagy szükségletét képező második állatorvosi akadémia Brassóban volna elhelyezendő. Az új Háromszékmegeye, a királyi tábla, az állami közkörház s az állatorvosi akadémia tisztikarával gyarapodott brassói magyarság rövid idő alatt nemcsak diadalra vinné a magyar állameszmét a magyar nyelvvel együtt Brassóban, hanem kellő támogatást mellett saját erejéből oly kulturintézményeket (például állandó magyar színházat) teremtené, mely a magyarság uralmát kétségbevonhatatlanná tenné az egész vonalon, Brassó néhány év alatt derek magyar városá változhatna át, mely a magyarságnak épp oly erőssége lenne Erdélyben, mint Kolozsvár és Maros-Vásárhely stb. **Dr P—r.**

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCZÁJA.

Idegés fiatal emberekről.

(A „Székely-Udvarhely” eredeti tárczája.)

Érdekes arczu, csillogó szemű, fiatal barátaim, tudják-e önök, hogy Hymen rózsalánczának összefűzésében legtöbbször az orvosoké a döntő szó? Önök mosolyognak és mégis úgy van. Aesculap, az orvosok hitregebeli patronusa, nagy konkurencziát csinál a szegény kis Amornak, sőt mi több az ő vetoja nagyon megesorbitja a szárnyas kis isten hatalmát.

A lelkiismeretes házi orvos ugyanis nemcsak addig kíséri figyelemmel a leendő férjeket, míg azok átesnek a különféle gyermekbajokon, hanem akkor is, mikor eljön az idő, hogy élettársat válasszanak maguknak. S a hol a gondos szülők igazán szívükön viselik gyermekeik boldogságát; ott a házi orvos placetje adja meg igazán a szívbéli frigy végeleges szentesítését.

Ilyen alkalommal az orvosi kérdéseknek egész sorozata szokott szőnyegre kerülni. Nem akarjuk ezeket egyenként megvitálni, csakis egyikről kívánjuk nézetünket kifejtetni és ez az a fontos kérdés: Házasodhatik-e a fiatal ember?

A milyen mindennapos ez a kérdés, épp oly nehéz reá megadni a helyes választ. Mert éppenséggel nem áll, hogy az igees férfiakra valóságos áldás a házasodás és hogy a házas élet gyors és biztos gyógyulást hoz. Egész más szempontok jönnek ilyenkor tekintetbe. A házas élet jó, vagy rossz hatása első sorban is a fiatal ember idegbajának nagyságától függ.

Az a fiatal ember, a kinek idegessége csak egyszerű fejfájásban, muló szédülésben és rose alvásban nyilvánul, ha különben erős a finikuma bátran házasod-

hatik. Az idegességével együtt járó kedélybeli zavarok nem vesznek nagyobb hullámokat a családi élet csendes kikötőjében. Mert igaz ugyan, hogy a csekélyfoku idegességben szenvedő férfiak többnyire haragosak, szeszélyesek, ingerlékenyek, az egyik pillanatban örülnek, nevetnek és kacagnak, a másikban busulnak, leverték és kedveltenek, de másrészt javukra kell írni azt, hogy többnyire eles eszük, gyors gondolkodásuak, sőt gyakran elmések is. Az ilyen férfiaknak felette finom és előkelő az izlésük. Mindezek a tulajdonságok pedig a házasetletet kellemessé teszik.

Egészen más elbírálás alá esik azoknak a házasulandó fiatal emberek idegessége, kiknél ez a baj súlyosabb alakban jelentkezik. Vannak köztük olyanok, kiknél a mindennapi a föfájás, a szédülés, álmatlanság, rossz az étvágyuk, szivdobogás gyötri őket, sőt időnként el is ájulnak. Kedélyhangulatuk egyre változik, mint a Kuleidoszkop képei, mert örvendenek, nevetnek és kacagnak, majd ismét kétségbe esnek és leverték. Az ilyen teremtesek általában rajongó természetűek. Ha valami megtetszik nekik, azt föltétlenül bírn akarják, ha valami ellenszenves nekik, azt mindjárt meggyűlölik; szóval a szélsőségek között hullámlik kedélyük. Hirtelen fellobbanó érzésükben mindre képesek, csak egyre nem: a lemondásra.

Az ilyen fiatal emberről, ha férj lesz, ez már perze sokkal kellemetlenebb, mint azt hinnők. Örököszen zaklatja az ilyen férj változó hangulatával feleségét, nincsen megelégedve sorsával, boldogtalan. Ismerek sok oly feleséget, a ki azt hiszi, hogy ideges férje egyszerűen csak makacságból, daczból köti egyik vagy másik kérdéshez családi életének boldogságát és nyugalmát. Ez nagy tévedés. Az ilyen férfi inkább szerencsétlen, mint rossz. Sokszor ő maga belátja, hogy helytelenül cselekszik és gondolkodik. Küzd is, hogy legyőzze magát, de

az idegesség erősebb esze jobb belátásánál. Az ilyen házasság csak akkor fordulhat jóra, s sikerül a férjt kigyógyítani idegességéből. Vagy pedig, ha a feleségben van annyi türelem és odaadás, önzetlen szeretet és ragaszkodás, hogy férje jó tulajdonságai kedveért elviseli ideges szeszélyeit. De ha ő maga is hajlik erre a bajra, ugypokollá válik e frigy, melyet a mennyországban kötöttek.

Van azután az idegességnek egy oly mértéke, mely a fiatal embert teljesen kizárja a házasulandók sorából, mikor idegüresükben szenved, legcsekélyebb izgalomra síró és nevető göresők jelentkeznek nála s már nem tud önállóan gondolkodni, hanem az ész munkája egy beteges kényszertől függ nála. Az ilyen idegbajosok nemcsak a kedélyélet szélsőségeinek rabjai; de a mi ennél is rosszabb, a beteges vágyak és legyőzhetlen ösztönök egész sorozatának rabjai. Ilyenek a pyromanikusok, a kiket ellenállhatlanul vonz a tűz, a pyrofióbiában szenvedők, a kik irtóznak a tüztől, kleptomantikusok, a kiket lopásra visz a belső kényszer, az agorafobia betegek, a kik nem mernek szabadon fekvő nagyobb térre kimenni.

Nem m rem állítani, hogy azok a férfiak, a kiknek a magasabb foku idegesség ilyen alakban jelentkezik, általában véve ki nem gyógyíthatók és ennél fogva nem valók arra, hogy házasodjanak. Mert van akárhány oly eset az orvosi prakszisban, mely egy alapos gyógykezelés szerencsés eredményéről tesz tanúságot. De annyit mindenesetre ajánlunk nekik, hogy ne várják a házasságtól a baj gyógyulását, hanem mielőtt családot alapítanak, gondoskodjanak róla, hogy helyre álljon az egészségük. Mert az a nő, a ki az ilyen idegbeteg fiatal embert kap férjül, valóban nagy keresztet vesz magára. S még nem is az a legnagyobb baj, hogy ő szenved, hanem, hogy az ilyen frigytól származó utódokon meghoszulja magát a szülők gondatlansága és lelkiismeretlensége.

Dr Nagy Béla.

zám
g
hák
glté-
ges
tín
eny-
Orgy.
Graf
föld-
nkos.
seleő,
orsz.
tag,
birto-
ár, a
n. Dr
arás,
Za-
int.
zoigál
aság
Uj
Varrógép nagyraktár 6 évi tótállásra 30 forinttól feljebb.
Uj

Az ipar állami kedvezményei. Az iparnak adandó állami kedvezményeiről szóló 1890. évi XIII. törvény-cikk hatálya az 1899. év végével lejár s a kereskedelmi miniszter most foglalkozik a törvény megújításával. A miniszter az új törvényjavaslat kidolgozása előtt kikérte az Országos Iparegyesülettől és a kereskedelmi és iparkamarától véleményüket. Az iparegyesület pontokba foglalta azokat a körülményeket, melyekre a törvény megújításánál tekintettel kell lenni. Az egyesület kiemelte, hogy habár a törvényben körülírt adókedvezmény fenntartása is fontos, mégis sokkal fontosabb ennél a harmadosztályú kereseti adónak méltányos alapon való újraszervezése. Az állami támogatáson kívül szükségesség odahatni, hogy a városi hatóságok is segítsék elő területükön az iparvállalatok keletkezését. Végül figyelmébe ajánlja az egyesület a kormánynak az ugynevezett „közszállítások” ügyét.

A szekelyek tejutja.

III.

Menjünk tovább, ha már ennyire vagyunk. Legyen szabad titokban minden sertési szándék, vagy böleselkedés nélkül néhány példát felhoznom.

Ha én például almási, kemenyfalvi, abásfalvi, karácsonfalvi, oklándi, vargyasi, fülel, vagy bágyi nagy juhász-gazda volnék, néhány even át ősz-szel az elmeadó ju-haimon tudva, árúkból frissen borjuzott 6-8 éves bivalakat állítanék azonnal s ezeket jó tartás, bő almozás, tisztaság mellett a jövő áprilisig, májusig fejve, akkor a főváros, vagy Bees vágóudvara adna ma száma jó árban, kihúzza s nyárára újra juhval kezdeném. Sok etel kell? Hisz a juhot is nagyrészt vett szénával telelik, még pedig meddő állapotjában. Venne a bival a tejevel 1-1¹/₂ hó alatt bőven szénát es mesteres moslékabrakot s 5-6 hónap bevétele nekem maradna tisztán. Tíz ilyen bival egy eszténa-juhval felel.

Ha a Homoród, Kormos, Olt vagy Küküllő völgyében ugynevezett nagyirtokos volnék nagy külön legelővel, a marhasordám nagyrészt eladva, 70-80 fejős bivalat állítanék telire néhány igás ökröm, lovam és megmarasztott borjunevelő tehenem mellé s a mintának tekintett gazdaságom vékony eszegegése telen-nyáron vastag csorgásra változhat azonnal.

Ha pap, mester, tanító, kántor stb. volnék, szintén ilyenformán tennék, szivarrol, keztürol stb. lemondva s még nadrágot és fénylő ingallert sem vásárolnék három esztendeig, csak a bivalállományom szaporításával mind bővülő teje tehessek szert nem széleszias és elkafyolás, hanem értékesítés végett. Rövid időn fel tudnám aztán magam és dolgozó feleségem öltöztetni arany gyűrűvel, fulbevalókkal, karperecekkel, óraláncokkal stb. általában mindennel ellátva, ha a csecebecse a tudós embert és asszonyt is megilleti, nem csupán a tojászedőket, koresomárosokat, ószéri árusokat és pénzereket. Angol ezilindert is vennék, hogy annál nagyobb legyen a gyülekezetemben, továbbá kemény fátormódereket, hogy a nyakam semmiféle ne hajolhasson, az ingemet egészen deszkává keményíttetnem, hogy szoszéki ima alkalmakkor hátravetett fejfel arcomat és könyökeimet ne feszíthessék Istent kísértőleg az égnek, mint nyári esőben a ludak szoktak tenni. Így a tej által a ludeszemlőt is megszabadulnék a magam és nepem javára. Serem, borom s mindenféle pálinkám is lenne otthon a pinczében s kocsival járnék talpfatizlet nélkül is, a miről még apám s a nemzetségem sem álmódott soha.

Lehet, hogy valamely bibliai, bírtoktalan birtokos, vagy más pennas és nem pennas ur azt fogja ezekre mondani, hogy milyen jól tudom én a tanácsot másoknak adni, mintha az ok könyvökből olvassam, de magam bezeg nem veszem be, magamnak nem tudok adni.

Igaz lehet. De oka az, mert 1885. február közepén kettőt temeltem el egy nap, előzetes erre gondolhatás nélkül. Ez s az ebből folyó körülmény eltemette 4000 forintnyi keserves addigi személyes szerzeményemet is épen akkor, mikor már-már épen ezt akartam csinálni. Soha se gondoltam volna, hogy egy kettős, sőt hármas váratlan sűrűn bajt csinálhat. Most már az időn túl vagyok. Az is lehetségesnek látszik, hogy én leszek a megkezdők között az első sorban.

Gondolom, hogy ár emlegettem valami ilyenformát e lap hasábjain régebben. Halálomom szerint egy zombori magyar azonnal neki is fogott s azóta jól halad a szekere távol az egész világtól is, a hova nem hat el más világból, a többi falukból még a sok éheltettség, haszontalanokodás és koldusodás lure is; ének megtakarított pénzeszkéiből, számításon gazdalkodásukból veszedelmes, folytonos dulakodás és perelés, kepe, adó és rovatat fizetése nélkül, bő fával, sok tejelő állattal, czifrákodástól mentes és urhatnamság nélküli egyszerűségben, szerzett és régi nagy legelők segítségével és nem úgy, mint koresomakon böleselkedő fel tarisznyás és fel zekés szomszédai.

Reményem, hogy a fennebbiekben nem látnak sértést öngyűságaik: minden renden levő urak, boltosok, koresomárosok és cigánymegyebírák s öngyűságaik az asszonyok és kisasszonyok és nem húnak, vagy hivatnak párbajra skatulyából ugrott papjaikkal és dráikkal. Tájékozásul megmondhatom, hogy én is jártam a piskii hidnál és több évig frekventáltam a vivo iskolát virágszál koromban.

Több vegyész tanárunk s tudományunk élő vegyész győztesünk és orvosunk is van. Ezek a különböző teje elemzése után bizonyosra, alaposan meg tudják mondani, hogy egyéb részek mellett a juhok és jól táplált bivalok tejeben van a legtöbb vaj és sajtrész, sőt a juhat meghaladja a bivalé. Ezt különben megmutatja a „Mezőgazdaság Könyvében”, vagy a Kubinyi Lajos „Házipar könyvében” foglalt táblázatos és összehasonlító kimutatás is.

Egy jól táplált 6-8 éves nagy bival átlag megad naponként 5-8 kupa tejet. Egy eszténa juhval felel tej dolgában 10 bival. A juhot 1200-1400 forinttal, a bivalat 7-800 forinttal állíthatnád ma elő. Hazahajtás után azonnal fizetni kezd. Tessenk számítását csinálni. Ha beléteszed a pénzt, bőven visszafizeti. 150-200 százalékat ad a tőke minden uszora és szemfényvesztő család nélkül.

Ezt oklándi Kovács János, a mostani postateleknék 40 év előtti ura is igazolhatná. A sok bivalon kívül volt egy sereg tulok, tehén, ökör, juh. A tengerségű trágya nyomán a nagy táblájú hegyi földek bányái módra öntötték a buzát s egyebet, háza telve volt vagyonnal. Az a furcsa, hogy az egyik pennás unoka csak mosolyog kicsinylőleg a bival emlegetésére nehéz körülményei között, holott az ő apja házában is nagyban szerepeltek a bivalok a régi jó időkben. Igazolhatja Derzsi Zsigó oklándi bátyam. Igazolhatná néhai városfalvi Bedő Sándor s még azelőttől a nagyvagyonu Kénosiak.

Ma a nagy táblájú szántóföldeket a nyulak rugják. Felette sok e vidéken s egybeült is a gazdátlan birtok, állatok, főleg tejelő állatok nélkül. Mind megannyi gyászlobogó, melyek sötét és ijesztő árnyat vetnek a vidékekre, mintha a nap lemenő és nem feljövő felben volna. Az éheltettség varjai kárognak mindenfelé s utának a tönkremenés hollósergei csatangolnak, leskelődnek.

A legfureszabb az egészben az, hogy Budapesten vagy Bécsben egy pohár tejes kávét az első osztályú kávéházakban fel annyi árért íhatik akarki, mint a mi falunk vagy városkánk nyilvános helyein. Ez is nagyon jellemzi a mi gazdasági állapotainkat.

Újabb kori fényes berendezésű iskolákban nagy költséggel, kényelmesen nevelkedet uraságok és asszonyok füleiben nem kellemesen és nem elég költőiesen hangzanak az efféle közönséges beszélgetések. De a legkönyörtlenebb végrehajtó, a szükség áll a hátuk megett és parancsol, korbácsosai a kezében. Ha menekülni akarnak tőle, lássanak egyfelől első helyen tejjgazdaság után kicsinyben vagy nagyban, kiki a maga módja szerint, de a lehetőleg személyesen és nem szolgák vagy szolgálok által, mert a jövedelem nagyobb része eszedéberre mehet.

A régi görög Lükoon, a divatba jött új liceum, nem palota, hanem szabad kerthelyiség volt. Ilyeneket magyaráztak Szokrates, Plató és mások s a görögök tudományban, művészetben, gazdaságban elől jártak.

Minket a miniszterek most nem palotákba, hanem a mezőkbe és gazdaságokba húnak és küldnek életrevalóságot tanulni vén korunkban. Azok elég tudós emberek minden tekintetben. Jó leszek rájuk hallgatni.

Egy rég nem látott kedves fiatal hugommal találkoztam közelebből hivatalviselő férje karján. Egyebek között — mondám férje felé fordulva: megszuhatom ösém urammak, hogy a hugom egyszer nekem azt mondta, hogy az ura neki 5-6 fejős bivalat állíthatna, mert ő akkor megmutatná, hogy jó dolog lesz. A gazda kételkedett. Az asszony kissé zavarába jöve azt mondta, hogy ő nem emlékszik, mert nagyban fel a bivaltól.

En észre vettem, hogy mi a baj, hát önk észreveszik-e, mikor az urak és asszonyok így nyilatkoznak?

A nagy dámák és urak csikókat, szilaj lovakat magukhoz szoktatnak. Egy jó gazda szabadon hajította szoktatott sok bikáját nemrég a kiállításra. Kicsiny urak és asszonyok felnek a bivaltól.

Ha emlékezetem nem csal, Feszti Árpádnak az ezer évi kiállításán bántott körképén a balfelől csordamarhák között sok bival is volt. Az őt magyarnak bivalakat is fejtek. A mai magyarnak felnek tőlök!... A berlini állatkert egy kerített külön helyén fejős és más bivalok is vannak. A közönség esudálkodik rájuk, mert ott még nem tenyésztik. Ezek teje az udvarba megy. Magyarnak is felnek a bivaltól, mint valami indiai vadállattól. Furesa. Egy bivalbikám a pásztoroknak is jédét vette volt az erdőn, főleg a barna lovakat nem állhatta dühöngése óta. Egységű mentem utána. A delőlön, néhány órával az előtt általa elgyötört csikóra vizet hordítottam a kalapommal a patakhoz, mikor a künn háló csorda delelni jött. Mozsárnak szóltam vagy ketőt, mikor messziről arra felé tartott. Nem mert oda jöni. A csikó felkelt s a szeme láttára csendesen elveztem onnan háza. A mezőre kerülve, egyedül hajottam háza a sok bival közül. Sokat foglalkoztam vele az előtt. Jól ismert. Nekem engedelmesskedett.

A megdühödő kutya a házi ismerősök között kinyújtan kifizutott az utcára. Othon senkit sem bántott. Az utcán már mindennek neki ugrott. Anyám idegen falu bivalai között kiálltatta a pár hét óta elveszett bivala nevét. Oda ment s a kezét nyalta. Egy Bimbó nevű gyönyörű szopó csikóm volt. Az anyjával ketten az ugarban jártak. Többször csak késő este mehettem utánok, mert más nem tudta volna háza hajtani. Tavulról kiállítottam a vak sötétben a nevét. Nyerítve hozzám futott s az anyjához vezetett.

A bivaltól ne féljen főleg az, a kit ismer. Más állat sem igen kedveli az idegent, a bival pedig nagyon fél attól s nem haragjában, hanem félelmében néz úgy rája. A juh a pakulárnak még a köhögését is ismeri. Idegentől elfut. Sok fehér tehen csinált már bajt othon is főleg a gyermekek között. Ezen lehet segíteni. Nem lehet azt mondani, hogy csupán a bival olyan rémitő állat.

Úgy tetszik nekem, hogy sok mindent összevissza beszéltek rendetlenül tömörség nélkül, mint a készületlen tanár és pap urak. Czelomat kiveheti akarki. Főleg azért áttalanam ezt, mert egy tudós pap valami képzelt lidércnyomása alatt savanyu udvariassággal azt mondaná, hogy én a s a t o l l a i i r o k. Elfogadom azon értelemben a sastollat, hogy tiszta tollal, tehát tiszta szándékból és nem haszontalan szennyes, verébtollal, ok nélkül, hivatalnal és czéltalanul locsogva irok.

Tetszik, vagy nem tetszik, személynem mindegy. A tejjgazdaság nagy kérdése talán nem helytelenül van még egyszer szelölötve. Mert nálunk az a nagy baj, hogy a legfontosabb kérdések fellünek s pár hó múltán nyomtalanul, eredmény nélkül feledésbe mennek a politika miatt.

Tu om, hogy Pólisz azt teszi ó görög nyelven, hogy város, Politész pedig hogy polgár, de hogy politika tulajdonképen mit tesszen, azt nem érti közöttünk senki falun. A nemesebb értelmét valahogy kisútném, de nálunk olyan nincs. Nálunk faluhelyen mintha alattomos ravaszsgót, eselszövényt, irigységet, alakoskodást, alszenteskedést, a magán és közjó megrontására irányított törekvést, nagyszájuskodást és hatalomvágyat jelentene, mely legnagyobb rabló, szó- és hitszegő létere

minden mást tolvajnak, csalónak kiabál. Látom e vidéken bíró- és esküdt-választásnál, számloltásnál. S talán így megy végig fel. Annyi szébbnél-szebb, helyesebbnél helyesebb programot hallottunk már itt a faluházánál is, de nem lehet semmire menni az ilyen politikuskok miatt. A jóknak elmegy a kedve s ott hagyják a széköket. És ez így tart évtizedek óta. Visszafelé mennek e miatt a faluk is. E miatt elfelejtik az emberek talán még azt is, hogy holnap mit esznek s mit eszik a falu népe. Felek rajta, hogy a tejjgazdaságot is megeszi ez a politika, hiába akarják a miniszterek.

Csak rajta! Maholnap üresen marad ezek miatt a faluk lakházainak harmada vagy fele s e kerékkötők miatt nem lesz szükség a tejtelt akadályozó vadrózsa ágakra, a pusztatellek kapuin a támaszt is megfejtő borsorkányok ellen. Beütik ezek a csapját. Egy borviz-földi előkelő gazda nemrég azt mondá nekem, hogy az ő falujában 70 ezer frtnál több a tudva levő 10-16 perzentos adósság, titkos is sok lehet. Az összes esordák nem üt meg ezt az értéket, mezőik terményei legnagyobb része kamatba megy. Felszámították a falu házában. Elszörnyülködtem. A dolog ilyen formán áll a legtöbb faluban. Az egy év alatt elkészülő adóssági statisztika borzasztó képet fog mutatni főleg Erdélyről s legfőleg rólnak. A banki pénzek nem is magyar pénzek, hanem külföldiek s a kamat is oda megy. Csak rajta politikuskok, beszéljétek és beszéljétek eszelekvés helyett! Van időnk tátogni...

Derzsi József.

A népnevelés apostolai.

Mottó: Csak előre!

Szekely katona-dalok.

(A „Szekely-Udvarhely” eredeti kőldése)

Írta: Fülel S. Lajos.

IV.

A magyar katona.

A muzka czár minapába
Levelet írt Budavára.
Királyunknak szólt a levél,
S büszke hangon imígy beszél:

— Gazdag vagyok, van sok puskám,
A puskához sok katonám,
Sok, mint a tenger fővénye,
Országokban el se férne...

Ferencz József e beszédre,
Jól megfelelt egy levélbe:
— Nincs itt fővény, csak paprika
S tüzes, mint az istenyilla!

V.

Sorozás.

A tavaszon soroznak,
Czifra mundért is hoznak,
Szükség van katonára,
De nem holmi díb-dábra.

Kiválasztják a legényt
— A gazdagot, a szegényt —
Mint valami virágot,
Sírnak is a leányok.

Udvarhelyen soroznak,
Czifra mundért is hoznak.
Hogyha nem jutna nekem,
Tán megölne a szegény!

TANÜGY.

A szekelyudvarhelyi kir. állami főreáliskolával kapcsolatos internatusba az 1899-900. tanévre 65 tanuló vétetik fel, kik közül 20 tanuló 600; 10 tanuló 500; 10 tanuló 400; 10 tanuló 300 és 15 tanuló 200 korona díjt tartozik fizetni. E helyekre ezennel pályázat hirdetik. Azon szülők, vagy gyámok, kik fiaikat, illetőleg gyámoltjaikat az internatusba felvételnél óhajtják, ebbeli kérésüket f. évi július hó 10-ig az igazgatósághoz intézve és czimezve nyújtsák be, czimük és lakásuk pontos megjelölésével. A feltételekről bővebb felvilágosítást szivesen nyújt az igazgatóság.

IRODALOM.

Aphrodite: „Miói Venus”. Csak egy név és mily ereje van! Egy szám a Louvre szoborgyűjteményében, de mily varázsa van e számnak! Egy megfaragott márványtömb, mely meghódított mindünket! Meg, mert több ennél. E névben egy klasszikus nép istenvilágának legbájosabb alakja szunnyad; e szám egy nagy művészi fejlődés és művészi tevékenység felülkötését, a mint a legbájosabb olimposzi alak könnyed testével futkos. Aphrodite eredeti görög istenség, magyarul „mosolygós”-t jelent. A harezias Artemis (Diana) ellentéte. „Karok asszonya és asszonya násznak”. A béke, boldogság és fejlődés istene. A mint nézzük szobrát, a tisztát, a szépet, megelevenedik előttünk a görög világ; mintha a szobor körül sűrűne a mohó név; szemünk lágyan tapad a gyönyörű idomokra. A nép között egy ifjú, a ki lázasan, lihegve nézi, ugyanaz, a ki bele-szeret az istennőbe s a kit a tengerbe úz a viszonzatlan szerelem bánata. S a szép asszony, a Nő nyugodtan áll a bámulók fölött, ruhája könnyedén omlik lábaira, felső teste födellenül marad. Mit tud arról ó, a tiszta, az ártatlan. Lám a capitoliumi Venus, a kaczé-rabb, a frizurásabb, az eltakarja magát kezeivel; ez, a miói, tiszta és fenséges, neki még nem voltak kalandjai a mythosok hőseivel. E remek, klasszikus szobor reprodukcióját hozza a Nagy Képes Világtörténet 29-ik füzeté, a Görögök történetében. A számtalan szép reprodukció között is feltűnik a „Venus Victrix” (a győzelmes Venus) eszaka szép szobra. — A munka 12 kötetben jelenik meg s Marczali Henrik szerkeszti. A most folyó második kötetet dr Gyomlay Gyula írta. Egy kötet ára diszkótésben 8 frt. Füzetenként is megjelen. Minden szombalon 1 füzet, á 30 kr. Kapható a kiadónál (Révai Testvérek Irod. Int. Rékzvénytársaság, Bpest, Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedésben.

KÜLÖNFÉLÉK.

Felséges királyunk koronázási évfordulóján városunk nemzeti lobogódszt öltött. Az összes templomokban isteni tisztelet voltak, melyen Haller János gróf főispán- és Jakab Gyula alispánnal élén, a vármegyei tisztikar s az összes hivatalok és intézetek testületileg résztvettek.

Vármegyénk és városunk a Kossuth-szobornál. Jakab Gyula alispán vármegyénk törvényhatósági bizottságához és Gyarmathy Dezső dr. polgármester a város képviselőjéhez felhívást intéztek a marosvásárhelyi Kossuth-szobor leleplezési ünnepélyén való részvétel tárgyában. Tegnap reggel kocsikkal elutaztak: Jakab Gyula alispán, Gyarmathy Dezső dr. polgármester, Valentsik Ferenc dr. vármegyei tisztifőgyűlés, Szabady Tivadar szolgabíró, Ugron Gáspár és Máthé Pál bírtokosok, Bedő Sándor dr. ügyvéd, Végh Mihály ravai unióár. pap, Szörger János városi képviselő, a Polgári Önképző és segélyező-egylet részéről Fischer Ferenc könyvtáros és Tóth József. Keresztur-járásból pedig Gálly Kálmán főszolgabíró vezetésével mintegy három tagú küldöttség. A »Székely Udvarhely« szerkesztőségét Péterfi Tamás székely író, lapunk munkatársa fogja képviselni az ünnepélyen.

A helybeli iparosok áruhelyiségének kisajátítása ismét egy lépéssel előbbre haladt. A kereskedelmi miniszter a kisajátítást a felhozott indokok alapján engedélyezte.

Háromszékvármegye gyászja. Gabor Péter, Háromszékvármegyei dérek alispánja, az erdélyi róm. kath. status választott tagja s több hasznos egyesület kiváló és önzetlen támogatója, e hó 7-én 52 éves korában meghalt. A férfikor delén támadta meg a gyógyíthatatlan kór s az orvosi tudomány nem tarthatta meg őt többé az élet számára s övéi és vármegyéje boldogítására. Két cikluson át Bereczk város képviselője, a szabadelvű partnak állandóan tántoríthatatlan híve, majd a Kézdi-járásban főszolgabíró volt, honnan a vármegye törvényhatósága egyhangulag alispánnak választotta az erélyéről és pontosságáról é önyösen ismert tevékeny tisztviselőt. Idült gyomorhaja közel egy év óta aggasztóvá lett, de a súlyos betegség sem tartotta vissza munkásságától, míg egy héttel ezelőtt a nagy szenvedés végre legyőzte a vas-szorgalmu, kitűnő tisztviselőt és emberbarátot. Potsa József v. b. t. t. főispán kezdeményezésére koszorúmegváltás fejében az elhunyt emlékét megörökítő alapítványt létesítenek tisztelői és barátai. Az elhunyt alispánt özvegyén hatolykai Potsa Bertán kívül két kiskoru árva fia siralja. Temetése tegnap délelőtt 10 órakor volt az elhunyt lakásán, honnan a szárazpataki sírboltba helyezték örök nyugalomra. A gyászoló család és Háromszékvármegye törvényhatósága külön-külön gyászjelentésben tudatta bereczki Gabor Péter alispán halálát. Kedden (jun. 12-én) Sepsí-Szentgyörgyön, Szárazpatakon és Bereczkben az elhunyt lelkeért szt. mise-áldozatok lesznek.

Az Orbán Balázs báró szoboralap-bizottság mind azokat, kik a Székely-Kereszturon felállítandó szoborra gyűjtés végett 1898. év őszén gyűjtőlevelet kaptak, mely tisztelettel felkéri, szíveskedjenek a gyűjtőlevelet és azokon begyűlt összeget a gyűjtés eredményéről való jelentés-tehetés végett Barabás Lajos szoboralap-pénztárhoz Székely-Kereszturra beküldeni. Együttel a szoborban megörökítendő igaz magyarért, igazi jellemért, a hazájáért áldozatra mindig kész nemes férfi emlékeért kegyes áldozatra ismételnél felkéri a hazafias közönséget a szobor-bizottság. Pap Mózes, biz. jegyző.

A helybeli polgári zenekar igen szép jelét adta az elmúlt héten életképességének s annak, hogy Morascher Hugó zenetanár szakavatott karmestere és a derék zenekarnak buzgó tagjai vannak. Eddig három temetés alkalmával működött a zenekar — a tanulási rövid időt tekintve — meglepő eredménnyel. Mint értesülünk, 10—20 főt díj mellett működik egy temetésnél. Megrendelések Szabó Gyula zenekari jegyzőnél eszközölhetők.

Halálozás. Máthé János helybeli szorgalmas kereskedő, törvényhatósági bizottsági tag életének 47-ik évében, hosszas szenvedés után e hó 6-án elhunyt. Temetése általános részvét mellett e hó 8-án volt a gk. egyh. szertartása szerint.

A helybeli tanintézetek nyilvános vizsgálati kis részben már megtörténtek, a nagyobb rész azonban jövő héten kezdődik. Az ev. ref. kollegium torna-vizsgája ma (vasárnap) d. u. 3 órakor lesz. Az évszázó ünnepély pedig mához egyhét (vasárnap) szintén d. u. 3 órakor. — A kir. főreáliskolában holnap (hétfőn) kezdődnek a vizsgálatok s e hó 24-én végződnek. Az iskolai év bezáró ünnepélye e hó 29-én (csütörtökön) d. e. 10 órakor lesz. — A m. kir. áll. k. és agyagipari szakiskola vizsgálati e hó 13—14-én Vig Altert miniszteri biztos személyes jelenléte mellett lesznek megtartva. — A római katolikus fő elemi iskola e hó tizenkilenc és 21-én tartja vizsgálatait. — Az iparos tanuló iskolai vizsgálati e hó 15-én az I. oszt., d. u. a 2 ik oszt. 16-án d. e. a 3-ik oszt. A keresk. tanulóké e hó 25-én d. u. Az évszázó ünnepély pedig e hó 29-én lesz. E hó 25—29. bezárólag munkakiállítás. A vizsgálatok a régi városbáz nagytermében tartatnak meg. Az ev. ref. leány iskola növendékeinek e hó 16. és 17-én lesznek megtartva a vizsgálatok. — A közs. iskola pedig e hó 15. és 16-án tartja meg a régi városbáz nagytermében az évszázó vizsgálatokat. Az összes vizsgálatokra e helyen is meghívják a szülőket és érdeklődőket az összes iskolák igazgatóságai.

A székely vasút nyeresége. A héjasfalva—székelyudvarhelyi helyi érdekű vasút részvénytársaság múlt évi mérlege 29,603 fnt tiszta nyereséget mutat ki; az alaptőke 1,223,500 fnt.

Éltrelváló eszme mellett tör lándzsát egy kis füzet, a melyet Székely és csángó leányok czimen László Gyula, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara másodtitkára adott ki. Megindítóan vázolja az o'lah határmenti székely és csángó leányok sorsát, a kiket napi kenyérért küzködő szülei maguk küldenek ki cseléd-

szolgálatra Romániába. Lélekkufarok ráveszik az állástalan, ehezö teremteteket a legocsmányabbra s az ilyenek azután, ha ugyan meg nem öli öket a nyomorúság még Romániában, hát megaggulva, halálra váltan verődnek haza. Fontos bajok kuforrására is rámutat a füzet szerzője. Ha az o'lahok olyan vakmerően támadják a magyarok kulturáját és jogait, ugy abban nem csekély része van annak a kicsinylésnek, mely a Romániába vetődött magyarok látásán érlelődött meg bennük. Az o'lah a hozzájuk vándorolt és reájuk szorult magyarság szerint a mely megvetésnek és gunynak tárgya náluk, itél egész Magyarországról és népéről. Odaát náluk a magyarság zöme ki zan zárva a társadalomból. Legsomorubb azonban a gyámoló híján tengődő magyar leányok sorsa. Már most László Gyula ugy érti a társadalmi akéziót, hogy az ország jobb módú családjai ne egyben, hanem a román határszéli székely falvakból fogadjanak eszedelt. A budapesti Martha-egyesület szólítja fel, hogy érintkezésbe lépve a székelyföldi nőegyesületeket, végezze a székely cselédközvetítést.

Adakozás. Az agyagfalvi székely emlék javára bethfalvi Biró Mihály bírtokos 2 frotot és Bokor Tamás szederjesi tanító 1 frotot adományozott, melyért hazafias közönséget mond Hegyi Zsigmond, biz. pénztáros.

Dér volt vidékünkön e hó 9- és 10-ikén éjjel. Egyes terményekben érzékeny károkat okozott. — Változó felhőzettel száraz és egyelőre meg hívős idő várható.

A szentmiklósi ifjúsági dalos kör a napokban az orgona-javítás javára igen sikerült nyári táncmulatságot rendezett. A vigalmat fűszerezte a következő érdekes műsor: A Szózatot, Este van már, Ha meghalok vigyete ki, Népdaleyveleg és Borozás közben dalokat előadta az ifjúsági dalkör; E. Kovács Utón cz. költeményét ifj. Tiboldi Elek, Hallgass asszony humoros verset Lukács Mózes, Petőfi „A fáb” költeményét ifj. Söfalvi Dénes szavalta és végül Márton András monologot adott elő. Az összes előadások jól sikerültek s habár ez alkalommal nem is volt meg a remélt anyagi, annál több volt az erkölcsi haszon. Bevétel 14 fnt 15 kr, kiadás 8 fnt 52 kr s így tiszta jövedelem 5 fnt 63 kr volt. Felülfizettek: Szabó Sándor körjegyző 60 krt, Demeter Domokos (Székely-Keresztur) 30 krt, id. Szentannai Mózes 10 krt, id. Söfalvi Dénes és Vári István 5—5 krt.

Az urnapi országos vásár szokott lanyhasággal folyt le városunkban. Sokan még a fuvarköltiséget sem tudták árujokból fedezni. A gazdálkodó vidéki közönség kevés számban s még kevesebb pénzzel volt jelen.

Udvarhelyvármegye földrajza megszerkesztéséhez becses adatok vannak kilitáshá és így e közszükséglet képező könyv még a tanév kezdetére elkészül.

Emléket az agyagfalvi rétre! Ujabbán adakoztak: Ferencz József 443 sz. gyűjtőívén 8 fnt, Fejes Károly 372 sz. gyűjtőívén 3 fnt; Potsa József 1-ső sz. gyűjtőívén 12 fnt 50 kr, összesen 23 fnt 50 kr, ezt hozzáadva a már begyűlt 549 fnt 10 krlhoz, az alap összege tesz 672 fnt 60 krt. Hazafias adakozásukért fogadják a végrehajtó bizottság szives köszönetét. Sz.-Udvarhely, 1899. jun. 3. Ferenczi János végreh. biz. pénztáros.

Székely Mózes erdélyi fejedelem élet- és jellemrajza című, 6—7 nyomtatott ivre terjedő munkára hirdet előfizetést Vass Miklós dr. helybeli kir. főreáliskolai tanár. Az előfizetése e hó 20-ikáig a szerző címére beküldendők, mivel a könyvet már július hó első felében szétküldi. Az előfizetési ár 1 fnt, bolti ára 1 fnt 20 kr lesz. Szívesen üdvözöljük a törekvő, fiatal tanárt első dolgozatának kiadás alkalmából s óhajtjuk, hogy ezen buzgósa ne esökkenjen és történelmi nevezetességekben gazdag Székelyföldünk kiaknázatlan tanyéit gyakori tollforgatásával felszínre segíteni meg ne szűnjék. Más oldalról pedig legyen serkentője a helybeli tanférfiaknak, kik mostanában nem igen foglalkoznak könyvírassal, holott vannak többen s kell is legyenek arra hivatalosak.

Szerkesztői üzenetek.

F. Sz. L. Budapest. Igen örülünk, hogy a katona-dalok reformálása iránt indított mozgalomunk irói és zeneszerzői körökben is általános helyesléssel találkozik. A népművelés hazafias szent ügyét velük ezekkel — habár parányi mértékben is — szolgálni. Ennek elősegítésére — hisszük — bizonyára lesznek támogatóink a magasabb körökben is. A próba, annak módja és rendje szerint nem fog ártani. Szives érdeklődését és pártfogását ez irányban továbbra is kérjük. A hova-tovább mind sikerültebb székely katona-dalokat köszönjük és sorrend szerint közölni fogjuk. Székely atyafiságos üdvözlét!

Iparügyek.

A székely háziipar érdekében.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara működése kezdetétől állandóan arra is törekedett, hogy a Székelyföld meglevő háziiparát fejlessze és annak forgalmát lehetőleg emelje. Ezen törekvés folytán itt-ott lendületet nyertek egyes háziipari ágak, letesítettek újabbak és elerített, hogy az állam figyelme is e czikkekre fel fordulván, vasuti szállításokra alkalmas áruikkal a székely házi iparosok is vállalkozhatnak. Most is e tárgyban intézett felhívást a székelyföldi iparfejlesztő bizottságokhoz, felkérvén azokat a házi iparosok állandó támogatására. E fontos átiratot alább egész terjedelmében közöljük.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége az államvasutak igazgatóságának meghagyása folytán mindamaz anyag szükségleteit, u. m. a durvább faragásu fatárgyak, mindenféle szerszámnyelvek, emelőfák, erdélyi talicska-alkatrészek, vesszősprékek, fűzfásövények, szalma és sáskyékények stb., a melyeknek előállítását házi iparosok munkásságának szándékozik átengedni. Hogy a kintüött czelt eredményes munkássággal szolgálhassa, kéri közölni, hogy vannak-e kerülete területén fenti tárgyak előállítására már létező háziipari termelő szövetkezetek és mely községekben és hogy ezekkel a szállítás ügyében szerződési viszonyba léphet-e, megjegyezvén, hogy a házi iparosok minél közvetlenebb érdekképviseletével óhajt az üzletvezetőség szerződni, mert közvetítő vállalkozóval való szerződötés esetén eddigi tapasztalatok szerint a házi iparosok anyagi érdeke nem érvényesíthető teljes mértékben, a mennyiben a fennirt házi iparcekkék értékek legfel-

jebb 80 százaléka biztosítható fizetési egységárként a házi iparosoknak.

Felkérjük ezek után a t. czímet, miszerint az esetleg kerületében létező ipari termelőszövetkezetek elnökeit a kolozsvári üzletvezetőség e szándékaról azzal értesíteni szíveskedjék, hogy az előállítható házi iparcekkék szállítása érdekében nevezzet üzletvezetőséggel közvetlenül érintkezésbe lépjenek, illetve az oda küldendő írásbeli ajánlatukban közöljék, hogy a fennirt házi iparcekkékből egy évi időtartamban hozzávetőleg mennyit — és a kezelése alatt álló vonal mely állomásra hozandó az is az üzletvezetőségnek, hogy mely községek lakói volnának a megjelölt házi iparcekkék készítésével foglalkoztathatók?

Közvetítő vállalkozók szerződötésénél hason feltételeket kíván a szállítás alapjául kikötni, miért is a szállítandó házi iparcekkék készítés helye az ajánlatokban az üzletvezetőség tudomására hozandó.

Ezen nagyjelentőségű irányváltozás a házi iparcekkék forgalmában is változást jelent; azért tisztelettel kérjük t. czímet, hogy hatáskörében hathatósan közreműködni szíveskedjék, hogy a már meglevő házi iparcekkék azonnal vállalkozzanak, az egy községbeli háziiparosok szövetkezetébe tömörüljenek és foglalkozásuk ezen ágát minden körülmények között kihasználják.

Igen természetes, hogy ily irányu működésükben a kamara támogatására is számíthatnak.

Mondanunk sem kell, hogy a szóban lévő tényezőkhöz hazafias támogatása a székely házi iparosok szokott kitartó munkássága és tartóssága idővel okvetlenül meghozzák a várt eredményeket.

HIVATALOS RÉSZ.

M. kir. államépítészeti hivatal Székely-Udvarhely. 279—899. sz. m. Hirdetmény. Udvarhelymegye alispánja 1899. évi május hó 29-én kelt 10293. sz. rendeletével a felsőboldogasszonyfalva—felsőrákosi törvényhatósági közönytön levő 19., 60. és 74. sz. — Az óczfalva—kányádi törvényhatósági közönytön levő 13. sz. és a szentpál—daroői törvényhatósági közönytön levő 2., 9. és 21. sz. műtárgyak helyreállítását összesen 2197 fnt 8 kr összeg erejéig engedélyezte. A fent említett munkálatok fogamatóságának biztosítása czéljából az 1899. június hó 24-ik napjának d. e. 10 órájára az udvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében a megye alispánja nevében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. A versenyzni óhajtok felváltanok, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előirt 5 százaléknyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz anynyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni. Ajánlatok egyenkint vagy utvonalonkint, vagy együttesen is tehetők. Az ajánlatok a költségvetéshez viszonyított százalék árendelés, vagy áremelés mellett teendőők. A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelét és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők. Kelt Sz.-Udvarhelyt, 1899. évi május hó 31-én. A hivatal főnöke: Diószeghy Samu, kir. főmérnök.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 10966—899. alisp. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község elöljáróságának. Közölni tétel végett értesítem, hogy a l. s. o. S. o. falva község szarvasmarha állományában a száj- és körömfajás; — M. a. r. e. falva közs. sertésállományában a sertésvész; — Maros-Torda-vármegyében Szentimre, Márkod, S. várad, Szentháromság, Baczka-Madaras, Tompa, Berekeresztur, Kendő, Szovata, Kibéd, Havad, Selye, Magyaros, Ny.-Gálfalva, Jobbágytelke, Makfalva, Kis-Adorján és Alsó-Oroszfalu községekben a száj és körömfajás; — Nagy-Küküllővármegye Szász-Ujfalu és Dános, valamint Kis-Küküllővármegye Radnóth és Alsó-Bajom községekben a sertésvész járványosan fellépett és a nevezett községek zárlat alá vannak helyezve. — Továbbá Lengyel falva község és a kisküküllőmegyei Erzsébetváros r. t. város a sertésvész miatt elrendelt zárlat alól feloldattak. Székely-Udvarhely, 1899. június 7-én. Jakab Gyula, alispán.

505. szám. 1899. vlt.

Árverési hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. bírósági végrehajtó közölni teszi, hogy székelyudvarhelyi kir. járásbírósnak V. 619/6 - 898. polg. számu végzése által marosvásárhelyi Agrár takarékpénztár részvénytársaságának képviselve dr. Valentsik Ferencz ügyvéd által, szentgyházásalóhal-falvi Simó János, Lukácsy Kristóf, Tankó András és k. oláhfalvi Csiki Ambrus ellen 850 fnt tőke és járuléka iránti ügyben alpereseknél lefoglalt, összesen 765 o. é. frtra becsült következő javai, u. m.: Tankó Andrásnál: két ökör tulok 4 évesek, 8 szekér széna, egy vasfogu borna, Simó Jánosnál: két pejszörű paripaló, három drb vasas kerékű szekér, egy vasas taliga vaskével, 6 szekér széna, 10 kalangya zab, k. oláhfalvi Csiki Ambrusnál: egy 2 éves bikaborjú és még 114 töl 118. tétel alatti ingók Szentgyházás-Oláhfaluban két elsőnél dél előtt 9 órára, utóbbinál K. Oláhfaluban délután 2 órára tüzetik ki az árverés, mely napon 1899. június 28-án nyilvános árverésen el fognak adni, melynél az egyes javak vételáron azonnal fizetendők, esetleg a becsáron alul is a többet igérőknek el fognak adni.

Az árverési feltételek a bírósági végrehajtónál megtekinthetők. Ezutal felhívatalnak mindazok, kik a lefoglalt javak iránt elsőbbségi jogokat érvényesíthetnének, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverezés kezdetéig, habár külön ért sítést nem vettek is, alulirt végrehajtóhoz nyujtsak be, mert különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolván, egyedül a vételár fölöslegére fognak utasíttatni.

Székelyudvarhelyi bírósági végrehajtótól. Sz.-Udvarhelyt, 1899. június hó 1-én.

Biró Sándor s. k., kir. végrehajtó.

Meghívó

A hazai szövetségek központi hitelintézete mint szövetségek kötelekébe tartozó székelyudvarhelyi községi hitelszövetkezet **1. évi június hó 25-én d. u. 3 órakor** az intézet helyiségében

rendkívüli közgyűlés

tart, melyre a tagok az alapszabályok 25. §-a értelmében meghívottnak.

Tárgy: Az alapszabályok módosítása.
Sz.-Udvarhelyen, 1899. június 11-én.

Az igazgatóság.

218—1899. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1898. évi 487. számú végzése következtében Gyarmathy Ferenc ügyvéd által képviselt Udvarhelyi Zálogkölcsön-Intézet javára ifj. Barra Mózes s társai ellen 1035 frt s jár. erejéig 1898. évi november hó 29-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 582 frt 50 kr-ra becsült, I. Barra Mihálynál 23 frt 50 kr értékű ingóság. II. Szabó Gyulánál 215 frt becsértékben. III. ifj. Barra Mózesnél 150 frt becsértékben. IV. Lukács Ferencnél 194 frt becsértékű széna és szarvasmarhákból álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbíróság 1898. évi V. 1771. számú végzése folytán 1035 frt tőkekövetelés, ennek 1898. évi június hó 29. napjától járó 6% kamatai, $\frac{1}{2}\%$ váltódíj és eddig összesen 84 ft 20 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Sándorfalván alperesek házában leendő eszközésére **1899. évi június hó 19-ik napjának** délelőtti 11 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, — hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1899. évi május hó 21. napján.

Pollák Ignác,
kir. bírósági végrehajtó.

Szám 1971—99. tkvi.

Hirdetmény.

Ujszékely község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1889. évi 2579. számú szabályrendelettel képest átalakított és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-czikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t.-czikkben szabályozott eljárás a tkvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítottatik.

E czélból az átalakítási előmunkálat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben **1899. évi július hó 10-én** fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. Az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új tkvi tervezet ellen nemaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jöhszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok, a kik a tkvben előforduló bejegyzésekre nézve akadályt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel.

3. Mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tkvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. 15—18. és az 1899. XXXVIII. törvényzikk 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a helyeg és illetékengedési kedvezményétől is elesnek; és

4. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmeznek, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a helyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság.
Székely-Keresztúr, 1899. évi május hó 16-án.Veress,
kir. aljbíró.

A ki divatos és jó férfi ruhát készíttetni óhajt, nézze meg szabójánál

KRAUSZ * *
*** * * ADOLF**
budapesti posztókereskedő
mintakönyvét.

**
Ötszáz minta: honi (zsolnai), angol, francia és brünni szövetekben.

Eladó házak.

Székely-Udvarhely város Szombatfalva városrész Uj-utcájában, a vasut és leendő sétatér mellett, a főpiactól $\frac{1}{2}$ km. távolságban — kő- és téglanyagból épült, cseréppel fedett, 10 évi adómentességgel bíró, öt családi lakásnak megfelelő, 15 szobából, 4 konyhából, 5 pinczéből álló

három teljesen új bérház

a hozzá tartozó mellék- és gazdasági épületekkel, filegoriával, 2 fedeles kuttal, 3 flaszterezett udvarral, 450 □ öl kerttel

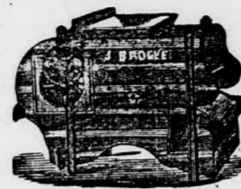
örök áron eladó.

A házakat 5000 frt olcsó kamatu törlesztéses bank-kölcsön terheli, mely a vevőre átruházható és a vételárba beszámíttatik. Czim megtehető e lap kiadóhivatalában.

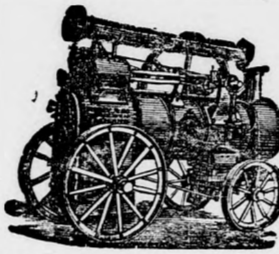
Csépettető gazdák

figyelmébe!

Van sz. rencsem tisztelettel b. tudomására hozni, hogy **hat ló-erejű új cséplő-, kazalrakó- és he-rekidörzsölő gépet**

bocsátok a tisztelt csépettetők rendelkezésére. — Ennek kezelésével minden tekintetben gyakorlott, józan életű, pontos és a t. gazdaközönség előtt is ismert gépész vagyok meg. — Becses pártfogásukat és számos megbizásaiat kérve, vagyok és maradok

kiváló tisztelettel:
Fábián József.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt hivatalosan vegyelemezve vannak, csakis

FERNENGEL GYULA

jóhíru pinözéjében Székely-Udvarhelyt (Kosuth-utca) kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig; 10 literen felül 28 krtól 1 frt 20 krig. — Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frttől 46 frtig.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság

mint szövetkezet

Budapest, VII. Erzsébet-körút 27.

Biztosításokat elfogad **lovak és szarvasmarhák** elhullása következtében beállott káresetek megtérítésére. Kártérítés igénye fennáll: ha közönséges és járványos betegségekben, vagy baleset folytán pusztul el az állat, továbbá ha a szövetkezet **kényszervágást** kénytelen elrendelni.

A díjak pedig rendkívül mérsékeltek.

Az intézet élén állanak: báró Sztójánovits György, földbirtokos, elnök. Báró Ambrózy Gyula, földbirtokos. Gróf Bethlen Balázs, es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos. Dr. Bély László, országgy. képviselő, földbirtokos. Chernel György, es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos. Báró Jósika Gábor, es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos. Gróf Korniss Károly, főrendiházi tag, földbirtokos. Báró Nyáry Béla, es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos. Gróf Ráday Gedeon, földbirtokos. Dr. Simay Aladár, a „Magyar agrár- és járadékbank r. t.” gazdasági tanácsosa. Dr. Tetelényi Armin, ügyvéd. Taly István, es. és kir. kamarás. „Pestmegyei gazdasági egyesület” alelnöke, földbirtokos. Zaleski Jenő, földbirtokos. Dr. Pajor Ignác, földbirtokos, int. igazgató, igazgatósági tagok. Felvilágosítással szívesen szolgál az igazgatóság és a vidéki ügynökösek.

Magyar Kölcsönös Állatbiztosító Társaság
mint szövetkezet.

8043. szám. 899. fszb.

Árverési hirdetmény.

A kisbacsoni közbirtokosság tulajdonát képező szakértőileg 29804 frtra becsült tölgyerdőnek nyílt árverésen való eladására határidőül **folyó évi június hó 30-ika d. e. 10 óráját** tűzöm ki Kis-Bacson község házához.

Árverezni kívánók kötelesek bántépénzül a becsárnak 10 százalékát az árverés megkezdése előtt letenni. — Az árverés megkezdése előtt zárt írásbeli ajánlat is elfogadatik, ha megfelelő bántépénzzel ellátva lesz és abban határozottan kifejezés lesz adva, hogy az árverési feltételeket ajánlattevő ismeri s azoknak mindenképpen ragát alája veli.

Utóajánlat nem fogadatik el.

A részletes árverési feltételek itten és Kis-Bacson község előljáráóságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Homoród-Oklánd, 1899. évi június hó 8-án.

Benedek Imre,
főszolgabíró.

Sz. 549—99. kj.

Faeladási hirdetmény.

Udvarhelymegye Erked községében, a vasuti állomástól 3 kilométerre **f. év június hó 28-án délelőtt 10 órakor** 300 □ öl jól kiszáritott

bükk-tüzifa

nyilvános árverés utján a legtöbbet ígérőnek azonnali fizetés mellett eladatik.

Kikiáltási ár 960 frt, ennek 10 százaléka bántépénzül leteendő.

Bővebbet a községi előljáráóságánál.

Erked, 1899. május hó.

Bálint Mihály,
községi jegyző.Hánn Márton,
főbíró.